

Література

1. Данилов Ю. А. Что такое синергетика? / Ю. А. Данилов, Б. В. Кадомцев // Нелинейные волны: самоорганизация. – М. : Наука, 1983. – С. 3–12. – Режим доступа: <http://spkurdyumov.ru/what/chto-takoe-sinergetika/>
2. Кирильчук, В. Т. Синергетика як нове світобачення / В. Т. Кирильчук, З.В. Стежко, О. О. Решетов // Наукові записки : зб. наук. пр. – Кіровоград : КНТУ, 2007. – Вип. 8. – С. 101-102.
3. Пригожин, И. Р. Порядок из хаоса : Новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс ; пер. с англ. Ю. А. Данилова ; под общ. ред. и послесл.: В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича, Ю. В. Сачкова. – Изд. 7-е. – М.: Едиториал УРСС, 2014. – 294 с.
4. Синергетика і освіта : монографія I За ред. В. Г. Кременя. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 348 с.
5. Хакен, Г. Синергетика: Иерархии неустойчивостей в самоорганизующихся системах и устройствах / Герман Хакен ; Перевод с англ. Ю. А. Данилова ; Под ред. [и с предисл.] Ю. Л. Климонтовича. – М. : Мир, 1985. – 419 с.

Вережак В.

Студ. гр. БДmt-20

Науковий керівник канд. політичних наук, доц. Кадлубович Т.І.

Київський національний університет технологій та дизайну

АРХЕТИП: ФІЛОСОФСЬКИЙ ЕКСКУРС

Українське суспільство дедалі більше відповідає критеріям «інформаційного», відкритого, демократичного, злагода в якому «формується за індивідуальнісним принципом, на творчій основі» [2]. Розвиток суспільства вимагає врахування як раціональних, усвідомлених, так і суб'єктивних, ірраціональних, архетипічних основ людської поведінки, індивідуальних відмінностей особистостей, які є первинними суб'єктами соціальних відносин. Цим і визначається актуальність роботи.

Поняття архетипу докладно проаналізовано в роботах швейцарського вченого К.Юнга, але саме поняття з'являється в історії філософії значно раніше.

К.Юнг у роботі «Архетипи та колективне несвідоме» [7] розглядає еволюцію поняття «архетип» в історії філософії. Він зазначає, що Філон Александрійський використовує це поняття у контексті «образа Божого», Іринеї Ліонський говорить про «першообрази», Блаженний Августин говорить про ідеї як «певні первісні форми або замисли речей...» [7]. «Архетип» – платоновський Ейдос [7]. Тобто сам Г.Юнг неодноразово підкреслював, що теорія «споконвічних ідей» жодним чином не є його «винаходом». «Поняття архетипу є невідомим корелянтом ідеї колективного безсвідомого та

вказує на існування певних форм у психіці, які присутні завжди та всюди» [7]. Про це свідчать дослідження міфології, де їх називають «мотивами». У Леві-Брюля вони позначаються поняттям «колективні уявлення», Губерт і Мосс визначають їх як «категорії уяви», Адольф Бастіан називає їх «елементарними» або «первісними думками» [7].

Увага сучасних дослідників також спрямовується на дослідження філософської еволюції поняття «архетип». Зокрема, наукова література [4] пропонує розглядати чотири етапи історії становлення цього поняття. Перший етап – космоцентричний, на якому лексема «архетип» інтерпретується як зразок, заданий космічним порядком. Таке розуміння архетипу характерне для філософії античності. Другий етап охоплює період філософії Середньовіччя, коли поняття «архетип» інтерпретується як божественна ідея, ноумен, праоснова, що існує в розумі Бога. Третій етап – раціонацентричний – інтерпретує поняття «архетип» з позицій емпіризму та раціоналізму. В контексті класичної філософії це поняття розуміється і як природна структура, і як форма інтелекту. Некласична і постнекласична філософія аналізують архетип з позицій епістемологічного плюралізму, тобто пропонуються найрізноманітніші тлумачення зі збереженням загальних смислових меж поняття. Цей етап отримав назву діалогічного.

Дослідниками [1, с. 54-56] виокремлено ключові риси архетипу. Вони зазначають, що архетипи є культурними універсаліями, фундаментальними механізмами трансляції досвіду людства, кожен з них виявляє себе «в усі часи, в усіх народів та у всіх людей» [1, с. 54-55]. Архетип – «відбиток», «архаїчний залишок», «первісний образ», який «давніший за культуру» [1, с. 55]. Разом з тим, «архетипічні форми не є статичними паттернами, структурами, які застигли. Вони динамічні» [5] та амбівалентні, оскільки мають біполярну, двоїсту природу [1, с. 55]. За Юнгом архетипи виконують в психіці ряд функцій, та «не лише поширюються традицією, мовою та міграцією, але й спонтанно виникають в будь-який час, в будь-якому місті, без будь-якого зовнішнього впливу» [6, с. 216]. А тому архетипи впливають на долю як окремої людини, так і соціуму.

За Юнгом, архетипи (від грец. – прототип) – універсальні праобрази, «повторювані моделі досвіду», що визначають загальну систему життя людини. Вони є складовою колективного несвідомого, зміст якого успадковується, «вродженими можливостями ідей» [5, с. 60]. «Цей феномен можна вважати своєрідним «мотиваційним геном», який передає з покоління в покоління досвід, накопичений людством» [3, с. 114].

Сучасна наукова думка використовує поняття «архетипу» в різних дослідженнях, культурологічних, психологічних, філософських, політологічних. Поняття набуло ознак міждисциплінарності, а тому потребує подільшого ретельного дослідження та вивчення.

Література

1. Гоц Л. С. Архетип і архетипний образ: проблеми термінології у дослідженнях культури / Л. С. Гоц // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. - 2017. - № 4. - С. 52-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkm_2017_4_13
2. Донченко О.А. Архетипи соціального життя і політика (глибинні регулятиви психо-політичного повсякдення) : монографія / О.А. Донченко, Ю.В. Романенко. – К.: Либідь, 2001. – 334 с.
3. Кадлубович Т. Архетипні основи політичної поведінки / Т. Кадлубович // Публічне управління: теорія та практика. - 2013. - Спец. вип.. - С. 113-121. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2013_spets.vip._17
4. Колчанова, Е. А. «Архетип как категория философии культуры : диссертация ... кандидата философских наук : 24.00.01. - Тюмень, 2006. - 160 с. – Режим доступу: <https://search.rsl.ru/ru/record/01002938078>
5. Юнг К. Архетип и символ / Карл Густав Юнг. – М. : Ренессанс, 1991. – 390 с.
6. Юнг К.Г. Душа и миф: шесть архетипов. Пер. с англ. – К.: Государственная библиотека Украины для юношества, 1996. – 384 с.
7. Юнг, К. Г. Архетипы и коллективное бессознательное [перевод А. Чечиной]. — Москва : Издательство АСТ, 2020. – 150 с. Режим доступа: http://loveread.ec/view_global.php?id=87294

Найденко Є.

Студ. гр. БДР-2-20

Науковий керівник канд. політичних наук, доц. Кадлубович Т.І.
Київський національний університет технологій та дизайну

ФІЛОСОФІЯ ТВОРЧОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОГЛЯДІВ М. БЕРДЯЄВА

Основним поняттям філософії для М.Бердяєва було поняття «людина» та істинне буття особистості, яке можливе за умов розкриття духовних начал. Особистість, на думку вченого, є істинним, глибинним, справжнім «я» людини, що найтіснішим чином пов'язане із духовністю. Роботи філософа є актуальними і в ХХІ столітті, оскільки важливість усвідомлення себе як особистості залишається рушійною силою життя людини, а проблема людини залишається центральною для епохи, в якій ми живемо.

Метою роботи є аналіз поглядів М.Бердяєва на ідеал людини та філософію творчості.

Ідеалом людини для М.Бердяєва є людська особистість, якій філософ дає безліч визначень, намагаючись розтлумачити це поняття. Особистість для нього – «парадоксальне поєднання кінцевого та нескінченного», це «вихід за власні межі» [1]. Вона – «різноманітна, одинична, неповторна,